

VIII. SIRTQI EKONOMIKALIQ BAYLANISLAR

Mámleketimizde alıp barılıp atırǵan ekonomikalıq háreketler sırt el mámleketleri menen sawda baylanıslarınıń tez pát penen ósiwine xızmet qılıp atır. Tiykarınan, mámlekettiń eksport ónimdarlıǵın asırıw boyınsha qabıl etilgen nızamları jergilikli kompaniyalarǵa sırtqı bazarlarda kóbirek tájriybe arttırıwına imkáníyat jaratıp beredi. Nátiyjede olar jáhan sawdasında báseki ústinlikke iye boladı.

Respublikada bul barısında sońǵı jıllarda ámelge asırılıp atırǵan eksporttı qollap quwatlaw, importtı optimallastırırw hám ulıwma alǵanda sırtqı sawda teń salmaqlılıǵın támiyinlew maqsetinde ámelge asırılǵan is-ilajlar nátiyjesinde, 2023- jıl yanvar-iyun ayında respublikanıń sırtqı sawda aylanısı (tekstte SSA) 233,6 mln. AQSH dollarǵa jetti hám 2022- jıldıń yanvar-iyun aylarına salıstırǵanda 57,3 mln. AQSH dollarına yáki 80,3 % ti quradı.

SÍRTQÍ SAWDA AYLANÍSÍ (yanvar-iyun, mln. AQSH dollari)

Sırtqı sawda aylanısı

2023- j.: **233,6** 80,3 %
(2022- j.: 290,9)

Saldo

2023- j.: **34,0** (2022 j.: 73,9)

Eksport

2023- j.: **133,8** 76,0 %
(2022- j.: 176,1)

Tovarlar: 133,3

Xizmetler: 0,5

Import

2023- j.: **99,8** 86,9 %
(2022- j.: 114,8)

Tovarlar: 90,3

Xizmetler: 9,5

Qaraqalpaqstan Respublikasınıń ĞMDA mámleketleri menen birge sırtqı sawda aylanısı 2023- jıl yanvar-iyun kórsetkishlerine ko're, 233,6 mln. AQSH dolların quradı. Sonday-aq eksport 133,8 mln. AQSH dollarǵa jetken bolsa, import 99,8 mln. AQSH dolların quradı.

QARAQALPAQSTAN RESPUBLİKASÍNÍN ĞMDA MÁMLEKETLERI HÁM SÍRTQÍ SAWDA AYLANÍ (2023- jıl yanvar-iyun, mln. AQSH dolları)

Rossiya TSA – 34,2 Eksport – 16,8 Import – 17,4 	Qazaqstan TSA – 30,9 Eksport – 13,0 Import – 17,9
Qırǵız Respublikası TSA – 2,4 Eksport – 0,2 Import – 2,2 	Belarus TSA – 5,3 Eksport – 0,1 Import – 5,2
Tájikistan TSA – 0,8 Eksport – 0,8 Import – 0,0 	Ukraina TSA – 0,3 Eksport – 0,2 Import – 0,1
Türkmenistan TSA – 0,9 Eksport – 0,2 Import – 0,7 	

Qaraqalpaqstan Respublikasınıń ĞMDA mámleketleri menen birge sırtqı sawda aylanısınıń eń joqarǵı kólemi Rossiya Federaciyası 34,2 mln, Qazaqstan 30,9 mln hamda Belarus 5,3 mln mámleketlerine tuwra keldi.

**QARAQALPAQSTAN RESPUBLIKASI AYMAQLAR
KESIMINDE SÍRTQÍ SAWDA AYLANÍSÍ
(2023- jıl yanvar-iyun)***

	Mln AQSH dolları	Ósim pátleri, % te	Úlesi, % te
Qaraqalpaqstan Respublikası	233,6	80,3	100,0
Nókis q.	125,7	73,8	53,8
<i>rayonlar:</i>			
Ámiwdárya	10,2	212,0	4,4
Beruniy	5,8	44,6	2,5
Bozataw	0,8	102,9	0,3
Qaraózek	5,7	24,1	2,4
Kegeyli	3,5	68,1	1,5
Qońırat	6,8	165,6	2,9
Qanlıkól	9,6	139,8	4,1
Moynaq	12,3	79,9	5,3
Nókis	4,1	187,0	1,8
Taqıyatas	9,6	79,9	4,1
Taxtakópir	0,5	36,7	0,2
Tórtkúl	16,3	99,1	7,0
Xojeli	6,3	179,4	2,7
Shımbay	8,3	196,5	3,5
Shomanay	2,6	752,6	1,1
Ellikqala	5,4	78,8	2,3

**Eñ joqari kólem,
mln. AQSH dollari**

**Eñ joqari kólem,
mln. AQSH dollari**

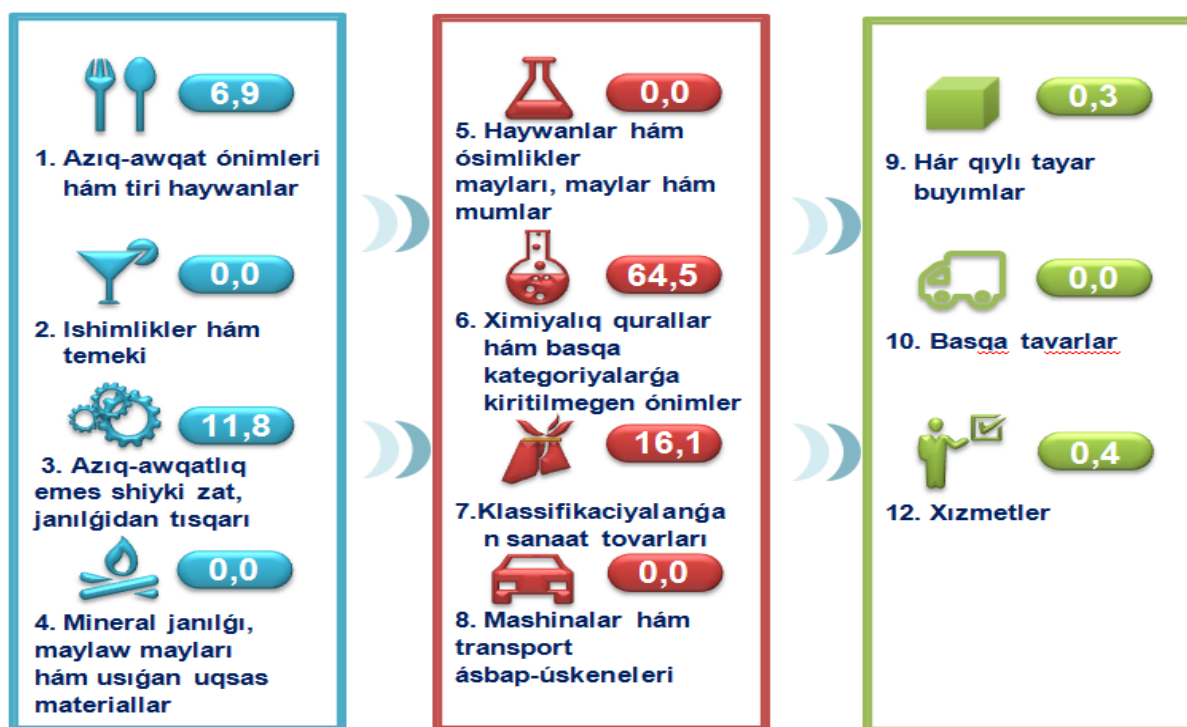
Respublika sırtqı sawda aylanısı quramındaǵı eñ joqarǵı úlesin Nókis qalası 73,8 % úlesi menen 125,7 mln. AQSH dolların, eñ tómén úlesin ese Taxtakópirde 36,7 % úles penen 0,5 mln. AQSH dollardı quradı.

QARAQALPAQSTAN RESPUBLIKASÍNÍN EKSPORTÍ

Xalıq aralıq ekonomikalıq baylanıslardıń rawajlanıwı eksporttıń turaqlı ósiwine járdem beredi hám bul óz náwbetinde belgili nátiyjelerge erisiw ushın imkaniyat jaratadı. Mámlekettiń eksport ónimdarlıgın asırıw, eksporttı mámleket tárepinen qollap- quwatlaw, eksportqa tán ónimler nomenklaturasın keńeytiw maqsetinde ámelge asırılğan is-ilajlar nátiyjesinde eksportyorlar sanı 132 ǵa jetti hám olar tárepinen 133,8 mln. AQSH dolları (*namonetar altınnan tısqarı*) qunındaǵı (2022- jıldıń mas dáwirine salıstırǵanda 76,0 % ti quradı) tovar va xızmetler eksport qılınıwı támiyinlendi.

XSST* BOYÍNSHA EKSPORTÍNÍN QURAMÍ (2023- jıl yanvar-iyun úlesi % te)

Qaraqalpaqstan Respublikasında tovarlar sırtqı sawdası statistikalıq kórsetkishlerin júzege keltiriwde, Sırtqı ekonoimikalıq háreket tovar nomenklaturası (keyingi orınlarda TIF TN) menen birgelikte, Birlesken Milletler shólkeminiń Xalıq aralıq standartlastırılǵan sawda (keyingi orınlarda – XSST) isletiledii. Bu óz náwbetinde analiz qılıw maqsetlerinde eksport hám import qılınatuǵın tovarlardı 10 dana úlken bólimlerge gruppalam ushın imkan beredi. Tovarlardı XSST boyınsh kodlastırıw, TIF TN hám XSST ortasında ótiw gıltleri járdeminde ámelge asırıladı.

**QARAQALPAQSTAN RESPUBLIKASÍNÍN RAYONLAR
KESIMINDE EKSPORTI**
(2023- jıl yanvar-iyun)*

	Mln AQSH dolları	Ósim pátleri, % te	Úlesi, % te
Qaraqalpaqstan Respublikası	133,8	76,0	100,0
Nókis q.	85,8	66,0	53,8
<i>rayonlar:</i>			
Ámiwdárya	7,6	208,6	4,4
Beruniy	3,5	49,1	2,5
Bozataw	0,6	114,5	0,3
Qaraózek	0,7	99,4	2,4
Kegeyli	2,8	79,5	1,5
Qońırat	3,0	294,1	2,9
Qanlıkól	8,7	129,9	4,1
Moynaq	3,3	91,2	5,3
Nókis	2,3	182,2	1,8
Taqıyatas	1,7	48,1	4,1
Taxtakópir	0,3	24,7	0,2
Tórtkúl	2,6	69,9	7,0
Xojeli	0,7	57,6	2,7
Shımbay	3,5	127,2	3,5
Shomanay	2,6	745,8	1,1
Ellikqala	4,2	79,5	2,3

Eń joqarǵı kólemi,
mln. AQSH dolları

Eń joqarǵı kólemi,
mln. AQSH dolları

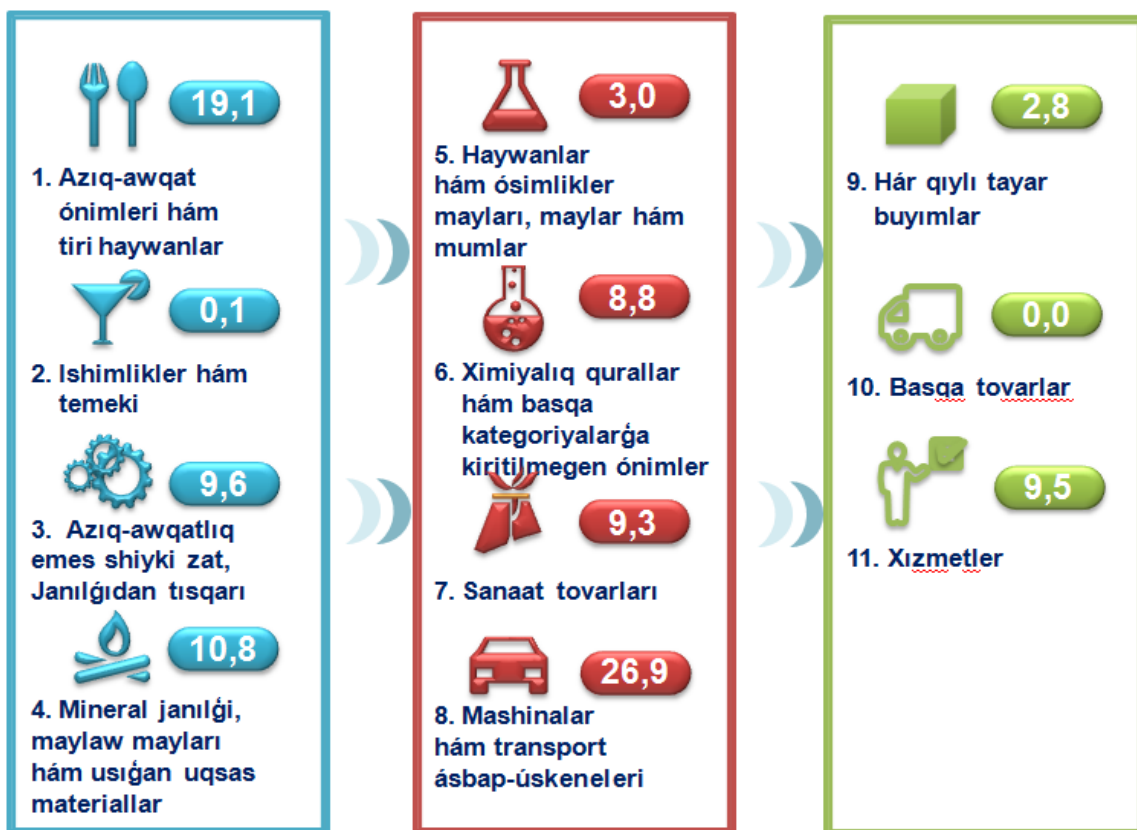
Respublika eksportı quramında eń joqarǵı úlesi Nókis qalası 66,0 % i 85,8 mln. AQSH dolların, eń tómén úlesin Taxtakópir rayónı 24,7 % i 0,3 mln. AQSH dolların quradı.

QARAQALPAQSTAN RESPUBLIKASININ IMPORTI

2023- jıldıń yanvar-iyun aylarında import kólemi 99,8 mln. AQSh dolların hám 2022- jıldıń sáykes dáwirine salıstırǵanda 86,9 % ti quradı. Import quramında eń úlken úles, mashinalar hám transport ásbap-úskeneleri (26,9 %), sanaat ónimleri (9,3 %) hámde ximiyalıq qurallar hám basqa kategoriyalarǵa kiritilmegen usıǵan uqsas ónimler (8,8 %) esabına tuwra keldi.

XSSK BÓLIMI BOYINSHA IMPORT QURAMI (2023- jıl yanvar-iyun, úlesi, % te)

Tovarlar importı dinamikası analizine tiykar, 2023- jıldıń yanvar-iyun aylarında import qılınǵan tovarlar kólemi, ótken jıldıń mas dáwirine salıstırǵanda 99,8 % ti quradı. Xızmetler importı bolsa 9,5 mln. AQSh dollarǵa jetti.

**QARAQALPAQSTAN RESPUBLIKASÍNÍŇ RAYONLAR
KESIMINDE IMPORTÍ**
(2023- jıl yanvar-iyun)

	Mln AQSH dolları	Ósim pátleri, % te	Úlesi, % te
Qaraqalpaqstan Respublikası	99,8	86,9	100,0
Nókis q.	39,9	99,3	40,0
<i>rayonlar:</i>			
Ámiwdárya	2,6	222,4	2,6
Beruniy	2,3	39,1	2,3
Bozataw	0,2	77,9	0,2
Qaraózek	5,0	21,8	5,0
Kegeyli	0,7	43,8	0,7
Qońırat	3,8	123,4	3,8
Qanlıkól	0,9	487,6	0,9
Moynaq	9,0	76,4	9,0
Nókis	1,8	193,4	1,8
Taqıyatas	7,9	93,3	7,9
Taxtakópir	0,2	179,9	0,2
Tórtkúl	13,7	107,6	13,7
Xojeli	5,6	240,7	5,7
Shımbay	4,8	323,7	4,8
Shomanay	0,0	2 020,4	0,0
Ellikqala	1,2	76,5	1,2

**Eń joqarı kólem,
mln. AQSH dolları**

**Eń joqarı kólem,
mln. AQSH dolları**

Respublika importi quramında eń joqarı úlesi Nókis q. 40,0 % i 39,9 mln. AQSH dolların, eń tómén úlesin Bozataw rayonı 77,9 % i 0,0 mln. AQSH dolların quradı.